

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ректора університету
від 15 вересня 2021 р. № 275

Ректор Валентина АРАНЧІЙ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З РОЗРОБЛЕННЯ
ОСВІТНЬОЇ (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ, ОСВІТНЬО-
НАУКОВОЇ) ПРОГРАМИ І-ІІІ РІВНІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В
ПОЛТАВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ АГРАРНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання вченої ради
університету
15 вересня 2021 р. № 2

Протокол засідання науково-методичної
ради університету
27 серпня 2021 р. № 1

Полтава 2021

Укладачі Методичних рекомендацій з розроблення освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми I-III рівнів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті:

Валентина Аранчій – ректор

Олександр Галич – перший проректор

Олена Костенко – проректор з науково-педагогічної роботи

Людмила Шульга – керівник навчально-наукового інституту забезпечення освітньої діяльності та якості освіти

Юлія Вакуленко – керівник навчально-наукового інституту комунікаційних та інноваційних освітніх технологій

Інна Лавріненко – керівник відділу моніторингу та забезпечення якості освіти

Андрій Дорошенко – начальник навчального відділу

Тетяна Сазонова – голова науково-методичної ради спеціальності «Менеджмент»

Олена Копішинська – голова науково-методичної ради спеціальності «Інформаційні системи та технології»

Максим Петренко – фахівець внутрішнього аудиту процесів діяльності та моніторингу якості освіти відділу моніторингу та забезпечення якості освіти

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Основні терміни та їх визначення (тезаурус)	5
3. Основні вимоги до структури, змісту й оформлення освітньої програми	8
4. Терміни розробки та порядок затвердження освітньої програми	11
Додатки	14

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Автономія закладів вищої освіти, надана Законом України «Про вищу освіту», вимагає від них визначення й розроблення змісту освіти та забезпечення якості освітніх послуг. Розробка освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм має ґрунтуватися на компетентнісному підході з урахуванням вимог до фахівця, пропонованих міжнародним Проєктом Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур у Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING), та враховувати методичні рекомендації Науково-методичної Ради МОН України щодо розроблення стандартів вищої освіти.

Методичні рекомендації з розроблення освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми I-III рівнів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (далі – Методичні рекомендації) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. №1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України №509 від 12.06.2019 р., №519 від 25.06.2020 р.), з урахуванням вимог, викладених у «Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти», затверджених наказом МОН від 01.10.2019 р. №1254, «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», затвердженого наказом МОН від 11.07.2019 №977, «Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти», затвердженого наказом МОН від 28.05.2021 р. № 593, стандартів вищої освіти з відповідних спеціальностей, «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті».

1.2. Дані методичні рекомендації є складовою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти і встановлюють основні вимоги до змісту й оформлення освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм (далі – освітня програма), за якими здійснюється підготовка фахівців у Полтавському державному аграрному університеті (далі – Університет).

1.3. Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, логічну послідовність вивчення освітніх компонентів, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Освітня програма створюється відповідно до вимог стандартів вищої освіти.

Освітня програма розробляється для кожної спеціальності кожного рівня. У межах спеціальності можуть бути створені декілька освітніх програм.

Рішення про започаткування (відкриття) освітньої програми у межах ліцензованої спеціальності схвалює вчена рада Університету на підставі ухвали вченої ради інституту / факультету.

1.4. В Університеті з метою забезпечення публічності інформації про освітні програми обов'язковим є розміщення на офіційному сайті Університету проектів та затверджених освітніх програм.

1.5. Періодично, але не менше, ніж один раз на рік, проводиться моніторинг освітньої програми та за потребою відбувається її оновлення.

1.6. Рішення про закриття освітньої програми ухвалює вчена рада Університету на підставі рішення вченої ради інституту / факультету або подання керівника відділу аспірантури та докторантури та затверджується наказом ректора Університету.

Ініціювати закриття освітньої програми з обґрунтуванням відмови від її реалізації можуть:

- відповідний факультет / інститут;
- відділ аспірантури та докторантури (для освітньої програми третього рівня вищої освіти);
- кафедра, яка відповідає за реалізацію освітньої програми;
- гарант освітньої програми.

Підставою закриття освітньої програми можуть бути:

- висновки про низьку якість реалізованої освітньої програми, отримані в результаті будь-якої з процедур внутрішнього чи зовнішнього оцінювання якості освітньої програми;
- відсутність набору вступників на освітню програму протягом 2 років після закінчення навчання останнього курсу за освітньою програмою.

1.7. У разі зміни назви, освітня програма проходить затвердження як нова.

1.8. Освітня програма є майновою власністю Університету та зберігається на кафедрі, відповідальній за її реалізацію та представлена у вільному доступі на офіційному сайті Університету.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ (ТЕЗАУРУС)

Атестація – це встановлення відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та / або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Галузь знань – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти широка предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей.

Дескриптори Національної рамки кваліфікацій:

- *відповідальність і автономія* – здатність особи застосовувати знання та навички самостійно та відповідально;

- *знання* – осмислена та засвоєна суб'єктом інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (знання фактів та уявлення) і теоретичні (концептуальні, методологічні);

- *комунікація* – взаємодія осіб з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;

- *уміння / навички* – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв’язання проблем. Уміння / навички поділяються на когнітивні (що включають логічне, інтуїтивне та творче мислення) і практичні (що включають ручну вправність, застосування практичних способів (методів), матеріалів, знарядь та інструментів).

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Кваліфікація – визнана уповноваженим суб’єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання).

Кваліфікація вищої освіти – це офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Кваліфікація професійна – це визнана кваліфікаційним центром, суб’єктом освітньої діяльності (зокрема, закладом вищої освіти), іншим уповноваженим суб’єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність.

Кваліфікаційна робота – це форма атестації, що може передбачатись на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам освітньої програми, стандартів вищої освіти та Національної рамки кваліфікацій. Форми кваліфікаційної роботи включають (не обмежуючись зазначеним): дипломну роботу, дисертаційне дослідження, публічну демонстрацію, сукупність наукових статей, комбінацію різних форм вище зазначеного тощо.

Кваліфікаційний рівень – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей (результатів навчання), які є характерними для кваліфікацій відповідного рівня.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей:

- *інтегральна компетентність* – узагальнений опис кваліфікації, що виражає її основні компетентнісні характеристики щодо професійної діяльності та / або навчання.

- *загальні компетентності* – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та

соціальної діяльності здобувача вищої освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку.

- *спеціальні (фахові, предметні) компетентності* – компетентності, актуальні для конкретної предметної області, які є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю на певному рівні НРК.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Національна рамка кваліфікацій – це системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Професія, для якої запроваджене додаткове регулювання – вид професійної діяльності, доступ до якої, крім наявності освіти відповідного рівня та спеціальності, визначається законом або міжнародним договором.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти, та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

3. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ Й ОФОРМЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Структура та зміст освітньої програми:

Титульний аркуш (додаток А). На титульному аркуші освітньої програми вказуються:

- назва міністерства;
- назва закладу вищої освіти;
- назва документа;
- назва освітньої програми;
- назва рівня вищої освіти;
- код та найменування спеціальності (спеціалізація у разі наявності);
- шифр та назва галузі знань;
- кваліфікація;
- дата затвердження вченою радою Університету та введення в дію, із зазначенням наказу та підписом ректора університету;
- місце та рік видання.

Лист погодження освітньої програми (додаток Б):

- вказуються посади осіб, з якими погоджено освітні програми, їх прізвища, імена;
- вказується гарант освітньої програми (керівник робочої групи з розроблення освітньої програми);
- зазначаються дата та номер протоколу кафедри, відповідальної за реалізацію освітньої програми, яким задокументовано внесення освітньої програми робочою групою з розроблення освітньої програми за підписом завідувача до розгляду науково-методичною радою спеціальності;
- зазначаються дата та номер протоколу науково-методичної ради спеціальності, яким освітню програму схвалено підписом голови;
- зазначаються дата та номер протоколу вченої ради факультету / інституту, яким освітню програму схвалено підписом голови вченої ради.

Передмова (додаток Б):

- зазначається склад робочої групи з розроблення освітньої програми: вказуються прізвища, імена, наукові ступені та вчені звання розробників освітньої програми (назви організацій, де вони працюють – *за потреби*), для здобувачів вищої освіти – назва освітньої програми, освітній ступінь, на якому вони навчаються;
- зазначаються рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (*за наявності*): вказуються прізвища, імена, посади і назви організацій, де вони працюють.

I. Профіль освітньої програми зі спеціальності «_____»
(додаток В).

1. Загальна інформація
2. Мета освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми.
3. Характеристика освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми.
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

5. Викладання та оцінювання
6. Програмні компетентності
7. Програмні результати навчання
8. Ресурсне забезпечення реалізації освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми.
9. Академічна мобільність

Мета та програмні результати навчання освітньої програми мають відповідати місії та стратегії Університету, визначаються з врахуванням очікувань до процесу навчання та його результатів зацікавлених сторін (стейкхолдерів), тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, досвіду аналогічних вітчизняних та зарубіжних програм тощо.

При формулюванні програмних результатів навчання освітньої програми варто враховувати таке:

- програмні результати навчання характеризують те, що здобувач вищої освіти має продемонструвати після успішного завершення навчання за освітньою програмою (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати щось тощо);
- набір програмних результатів навчання має відображати особливості, унікальність освітньої програми;
- вітчизняний та зарубіжний досвід за аналогічними освітніми програмами.

Програмні результати навчання освітньої програми мають бути:

- 1) конкретними – забезпечувати достатній рівень деталізації, написані зрозуміло;
- 2) об'єктивними – сформульованими нейтрально, уникаючи зайвої амбітності, суб'єктивності;
- 3) досяжними – реалістичними з точки зору часу та ресурсної забезпеченості;
- 4) корисними – повинні сприйматися як такі, що відповідають рівню вищої освіти та вимогам (очікуванням) громадянського суспільства;
- 5) відповідними – відповідати кваліфікаційним вимогам;
- 6) мати характер стандартів – визначати стандартні вимоги, яким має відповідати здобувач вищої освіти.

II. Перелік компонентів освітньої програми та їх логічна послідовність

У розділі подається: інформація щодо обов'язкових компонентів освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи (проекти), практики, атестаційний екзамен / кваліфікаційний іспит (іспити) за спеціальностями / єдиний державний кваліфікаційний іспит за спеціальностями / захист кваліфікаційної роботи, підготовка кваліфікаційної роботи), обсягів у кредитах ЄКТС, форм підсумкового контролю; структурно-логічна схема освітньої програми – схематичне відображення логічної послідовності вивчення компонентів освітньої програми (може бути представленим у вигляді матриці, графа тощо) (додаток Г).

Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) має відповідати вимогам законодавства України, нормативним

документам Університету щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти і відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Зміст освітньої програми повинен мати чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, мають становити логічну взаємопов'язану систему та в сукупності давати можливість досягти заявленої мети освітньої програми та програмних результатів навчання.

В освітній програмі необхідно передбачити практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка створює можливість здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Освітні програми Університету мають забезпечувати не лише фахову підготовку, а й набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям, програмним результатам навчання, забезпечують гармонійний розвиток особистості, формування активної громадської позиції та патріотизму.

III. Форма атестації здобувачів вищої освіти (додаток Д).

У розділі подається така інформація:

- форми атестації здобувачів вищої освіти (захист кваліфікаційної роботи (за наявності), та / або атестаційний екзамен / кваліфікаційний іспит (іспити) за спеціальностями / єдиний державний кваліфікаційний іспит за спеціальностями);
- вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності);
- вимоги до атестаційного екзамену / кваліфікаційного іспиту (іспитів) за спеціальностями / єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями (за наявності);
- вимоги до публічного захисту (демонстрації) (за наявності);
- документи, які отримує випускник на основі успішного проходження атестації.

IV. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми (додаток Е).

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми є відображенням взаємозв'язків між компонентами і запланованими компетентностями.

Слід врахувати, що одна й та сама компетентність може відповідати різним компонентам освітньої програми.

V. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми (додаток Ж).

Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми визначає взаємозв'язки між програмними результатами навчання і компонентами освітньої програми.

VI. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

В Університеті функціонує система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, з

обов'язковим залученням до цього процесу представників роботодавців, здобувачів вищої освіти та інших стейкхолдерів;

3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному сайті Університету, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;

5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, за кожною освітньою програмою;

6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;

9) інших процедур і заходів.

VII. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня програма

Зазначаються національні нормативно-правові акти, міжнародні документи, локальні нормативні документи Університету, що регулюють функціонування освітньої програми.

VIII. Пояснювальна записка (не є обов'язковою).

Пояснювальна записка містить інформацію та рекомендації, які розробники освітньої програми вважають за необхідне довести до уваги користувачів, але які не визначені як обов'язкові. Пояснювальна записка складається у довільній формі не потребує подальшого погодження та / або затвердження. Як правило, пояснювальна записка містить матриці відповідностей визначених Стандартом спеціальності компетентностей / результатів навчання дискрипторам НРК, матрицю відповідності визначених стандартом результатам навчання та компетентностей.

4. ТЕРМІНИ РОЗРОБКИ ТА ПОРЯДОК ЗАТВЕРДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

4.1. Проєкт освітньої програми розробляється робочою групою з розроблення освітньої програми, до складу якої входять науково-педагогічні працівники відповідної кваліфікації, а також можуть залучатися здобувачі вищої освіти, провідні фахівці з галузі та роботодавці, випускники, стейкхолдери та інші. Головою робочої групи є гарант освітньої програми.

Проєкт освітньої програми має пройти послідовний розгляд:

- кафедрою, відповідальною за реалізацію освітньої програми, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на розгляд науково-методичною радою спеціальності;

- науково-методичною радою спеціальності, яка здійснює перевірку збалансованості та реалістичності проєкту освітньої програми, раціональності розподілу кредитів, повноти документального забезпечення та відповідність освітньої програми відповідному стандарту вищої освіти, нормативно-правовим документам, місії та стратегії розвитку Університету. Позитивне рішення науково-методичної ради спеціальності є підставою для розміщення Проєкту освітньої програми на офіційному сайті Університету для громадського обговорення протягом місяця.

Впродовж тижня після закінчення терміну громадського обговорення робоча група з розроблення освітньої програми аналізує пропозиції, що надійшли від стейкхолдерів, і за потреби, вносить зміни до Проєкту освітньої програми. На сайті Університету, після завершення громадського обговорення проєктів освітніх програм, оприлюднюється зведена таблиця пропозицій стейкхолдерів (Додаток 3).

Після цього, освітня програма має пройти послідовний розгляд:

- кафедрою, відповідальною за реалізацію освітньої програми, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на розгляд науково-методичною радою спеціальності;

- науково-методичною радою спеціальності, яка здійснює перевірку внесених змін відповідному стандарту вищої освіти, нормативно-правовим документам, місії та стратегії Університету. Позитивне рішення науково-методичної ради спеціальності є підставою для передачі матеріалів на розгляд вченої ради факультету / інституту;

- вченою радою факультету / інституту, яка оцінює відповідність освітньої програми всім вимогам, що висувуються до освітніх програм Університету. Висновок про ухвалення освітньої програми вченою радою факультету / інституту є рекомендаційним для вченої ради Університету;

- вченою радою Університету.

Освітня програма затверджується рішенням вченої ради Університету і вводиться в дію наказом ректора.

При започаткуванні освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти новостворені освітні програми розробляються робочою групою з розроблення освітньої програми і проходять аналогічну процедуру розгляду, як і освітні програми для вже діючих ліцензованих спеціальностей.

4.2. Перегляд освітніх програм відбувається не рідше одного разу на рік, за ініціативи гаранта освітньої програми; адміністрації Університету, НПП, що їх реалізують, та з урахуванням результатів їх моніторингу; періоду акредитації освітніх програм; стандартів вищої освіти, професійних стандартів; висновків та пропозицій роботодавців і здобувачів вищої освіти при оцінці актуальності освітньої програми, її цілей, результатів навчання, компетентностей; місії та стратегії розвитку Університету.

Проект освітньої програми щороку розміщується на офіційному сайті Університету для ознайомлення усіма учасниками освітнього процесу та стейкхолдерами.

Робоча група з розроблення освітньої програми аналізує результати моніторингів і на їх основі адаптує програму, щоб забезпечити її відповідність сучасним вимогам.

Оновлена освітня програма за певною спеціальністю розглядається на засіданні кафедри, що відповідає за її реалізацію, погоджується науково-методичною радою спеціальності, вченою радою факультету / інституту, на якому реалізується освітня програма, затверджується вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора Університету.

ДОДАТКИ

Зразок оформлення титульного аркушу освітньої програми

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНЯ (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА, ОСВІТНЬО-НАУКОВА)
ПРОГРАМА

Назва ОПП / ОНП

*Першого (бакалаврського) / Другого (магістерського) / Третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступеня вищої освіти бакалавр / магістр / доктор філософії
за спеціальністю код і найменування
галузі знань шифр і назва
Кваліфікація: назва кваліфікації*

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради

_____ Валентина АРАНЧІЙ
(протокол № __ від «__» _____ 20__ р.)

Освітня програма вводиться в дію з
«__» _____ 20__ р.

Ректор _____ Валентина АРАНЧІЙ
(наказ № __ від «__» _____ 20__ р.)

Полтава 20__ р.

**ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми**

Проректор з науково-педагогічної роботи _____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)
Керівник навчально-наукового інститут забезпечення
освітньої діяльності та якості освіти _____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)
Начальник навчального відділу _____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)
Декан факультету /директор інституту _____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)
Завідувач аспірантурою і докторантурою¹ _____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)
Гарант програми _____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ВНЕСЕНО

Кафедрою _____
Протокол № ___ від «___» _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

СХВАЛЕНО

Науково-методичною радою
спеціальності «_____»
Протокол № ___ від «___» _____ 20__ р.
Голова науково-методичної ради _____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету (інституту) _____
Протокол № ___ від «___» _____ 20__ р.
Голова вченої ради _____ (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

---

¹ Якщо це освітня програма для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою з розроблення освітньої програми у складі:

- 1.
- 2.
- 3.

Рецензії / відгуки зовнішніх стейкхолдерів (зокрема роботодавців, випускників, органів місцевої влади, інших ЗВО тощо):

- 1.
- 2.
- 3.

Зразок оформлення Профілю освітньої програми

1. Профіль освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми зі спеціальності _____

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Полтавський державний аграрний університет, факультет (інститут) _____ кафедра _____
Рівень вищої освіти	Вказується рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень Другий (магістерський) рівень Третій (освітньо-науковий) рівень
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми. <i>Приклад:</i> <i>Магістр, магістр менеджменту (згідно стандарту спеціальності)</i>
Професійна кваліфікація	Зазначається у разі наявності Професійного стандарту. Якщо за результатами успішного виконання ОП Університет присвоює професійну(і) кваліфікацію(ї), то подається її назва (перелік назв) та вказується (-ються) процедура (-и) її (їх) присвоєння.
Офіційна назва освітньої програми	Вказується офіційна назва освітньої програми <i>Приклад:</i> <i>Бізнес-адміністрування</i>
Тип диплому та обсяг освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми	Тип диплому – одиничний, подвійний, спільний. Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та роках. <i>Приклад:</i> <i>Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1,5 навчального року</i>
Форми навчання	Зазначаються форми навчання відповідно до Закону України «Про вищу освіту», за якими здійснюватиметься підготовка фахівців на відповідному рівні вищої освіти за відповідною ОП <i>Зразок:</i> <i>інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); дуальна.</i>
Наявність акредитації	Подається інформація про акредитацію ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказується: - назва організації, номер і дата документа, якими надано акредитацію зазначеній програмі; - країна, де ця організація розташована; - назва і реквізити документа, яким регламентовано термін дії акредитації <i>Приклад:</i> <i>Міністерство освіти і науки України, наказ №275 від 21 квітня 2018 року.</i> <i>Україна</i> <i>Сертифікат серія НД № 2288972 термін дії до 1 липня 2025 р.</i>
Цикл/рівень	Для бакалаврів: НРК – 6 рівень, EQF – 6 рівень, QF-EHEA – перший цикл; Для магістрів: НРК – 7 рівень, EQF-LLL – 7 рівень, QF-EHEA – другий цикл Для докторів філософії: НРК – 8 рівень, EQF-LLL – 8 рівень, QF-EHEA – третій цикл

Передумови	Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на зазначену ОП. <i>Приклад:</i> <i>Для першого (бакалаврського) рівня:</i> наявність повної загальної середньої освіти; наявність ступеня молодшого спеціаліста; наявність ступеня молодшого бакалавра*; наявність ступеня фахового молодшого бакалавра* <i>Для другого (магістерського) рівня:</i> наявність ступеня бакалавра, спеціаліста або магістра <i>Для третього (освітньо-наукового) рівня:</i> <i>Наявність ступеню магістра або спеціаліста</i>
Мова(и) викладання	<i>Приклад:</i> <i>Державна або Державна, англійська</i>
Термін дії освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми	Вказується термін дії освітньої програми до її акредитації.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми	Вказується адреса сторінки освітньої програми на офіційному сайті Університету
2 – Мета освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми	
Чітко та коротко формулювання (в одному-двох реченнях) <u>описується ціль освітньої програми</u>	
3 – Характеристика освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми	
Предметна область знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)	Зауваження: Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується – перелік її основних компонентів, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП. Наприклад: Галузь знань <i>шифр і назва</i> , спеціальність <i>код і найменування</i> , освітня програма <i>Назва</i> Об'єкт вивчення: ... Цілі навчання: .... Теоретичний зміст предметної області... Методи, методики та технології... Інструменти й обладнання:
Орієнтація освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми	Освітньо-професійна (для молодшого бакалавра, бакалавра, магістра); Освітньо-наукова (магістра, доктора філософії). Відповідно до МСКО освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію. Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна / спеціальна освіта в галузі / предметній області / спеціальності Ключові слова

* Пункт «Передумови» розділу «1 – Загальна інформація» викладено у відповідності до Наказу МОН України №593 від 28.05.2021 «Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти», пункт 44.

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна / спеціальна освіта в галузі / предметній області / спеціальності Ключові слова
Особливості освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми	Наприклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо. Також можуть вказуватися узгодженість ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Коротко вказуються види економічної діяльності (за КВЕД), професійні назви робіт (за ДКП). Можливості професійної сертифікації
Подальше навчання Академічні права	Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в ОП. Наприклад: студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо.
Оцінювання	Наприклад: усне опитування, експрес-опитування, вирішення тестових завдань, практичних завдань / задач, усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, кваліфікаційна робота тощо.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей освітньої програми. За відсутності стандарту за основу береться опис відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій (НРК).
Загальні компетентності (ЗК)	Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми вибирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проєкту Тьюнінг. Виділяються: - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті; - компетентності, визначені Університетом.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендуються використовувати міжнародні зразки (проєкт Тьюнінг, стандарти QAA тощо) Виділяються: - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті; - компетентності, визначені ЗВО. Якщо освітня програма передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації зокрема.
7 – Програмні результати навчання	
	Виділяються: - програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки – 15-20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом. - програмні результати навчання, визначені Університетом (як правило, не більше 5). Програмні результати навчання формулюються в активній формі із урахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми	
Кадрове забезпечення	Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців, гостьових професорів, професіоналів-практиків тощо
Матеріально-технічне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення, лабораторії тощо
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення
9 – Академічна мобільність	
Внутрішня кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо
Міжнародна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ К1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання здобувачів вищої освіти тощо
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян.

Зразок оформлення Переліку компонент освітньої програми

2. Перелік компонентів освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми та їх логічна послідовність**2.1. Перелік компонентів освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми**

Код ОК	Компоненти освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми (<i>навчальні дисципліни, курсові роботи (проекти), практики, кваліфікаційна робота</i>)	Кількість кредитів ЄКТС	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми			
ОК 1.			
ОК 2.			
ОК 3.			
...			
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:			
Вибіркові компоненти освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми²			
Загальний обсяг вибіркових компонент:			
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			

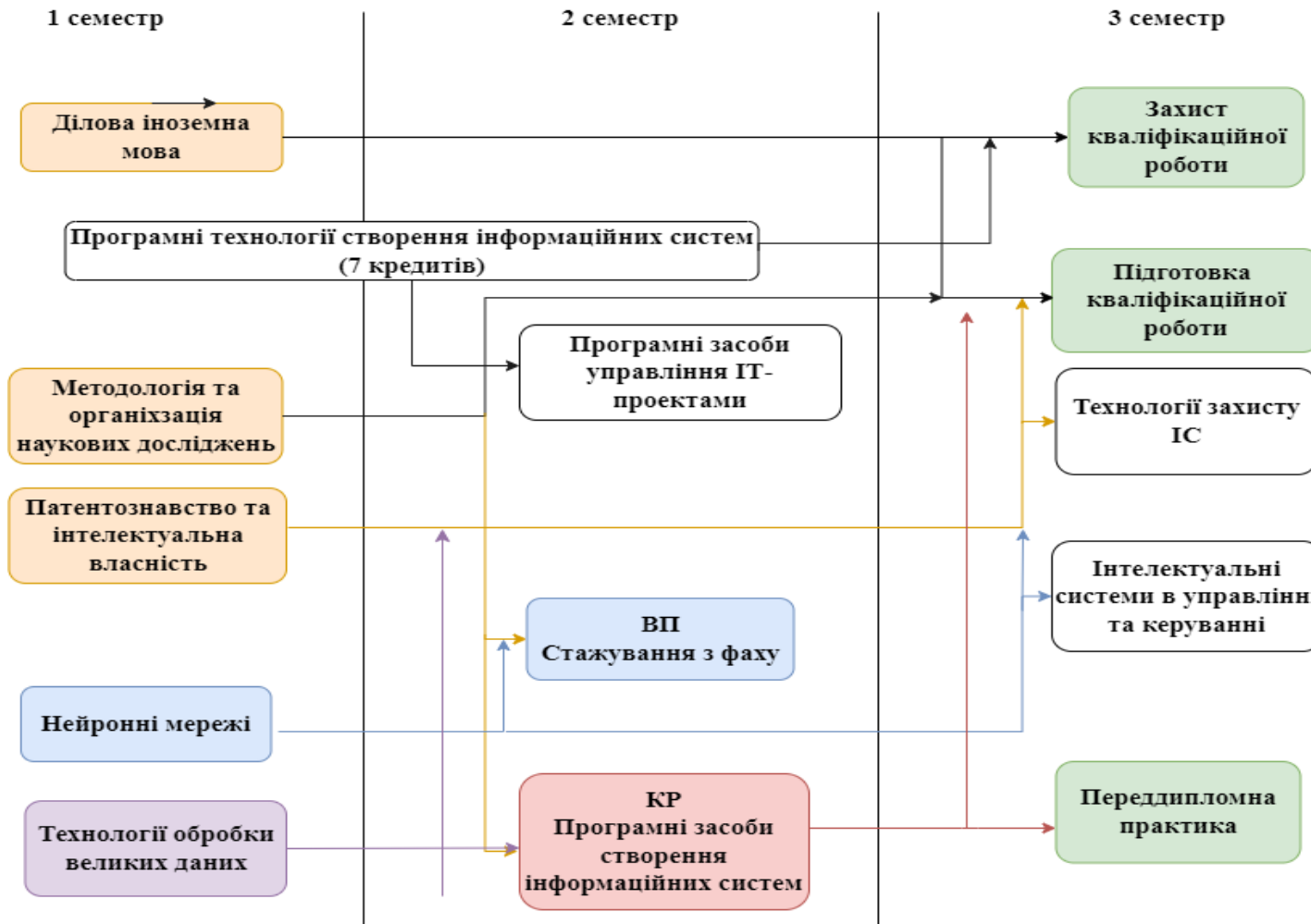
² Згідно із Законом України «Про вищу освіту» здобувачі вищої освіти мають право на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому, здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

Приклад подання частини структурно-логічної схеми освітньої програми у вигляді графа
 (остаточне рішення про форму представлення структурно-логічної схеми освітньої програми приймає робоча група з розроблення освітньої програми)

Зразок оформлення Форми атестації ЗВО

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації згідно стандарту спеціальності, а також додатково визначені закладом вищої освіти, та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Форми атестації здобувачів вищої освіти	<i>Зазначаються форми атестації здобувачів вищої освіти за освітньою програмою</i>
Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	<i>Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена в репозитарії</i>
Вимоги до атестаційного екзамену / кваліфікаційного іспиту (іспитів) за спеціальністю / єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальністю (за наявності)	<i>Зазначаються, за наявності, вимоги щодо процедури та / або особливих умов проведення атестаційного екзамену/ кваліфікаційного іспиту (іспитів) за спеціальністю / єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальністю</i>
Вимоги до публічного захисту (демонстрації) (за наявності)	<i>Указуються, за наявності, вимоги щодо процедури та / або особливих умов проведення публічного захисту (демонстрації)</i>
Документи, які отримує випускник на основі успішного проходження атестації	<i>Документ встановленого зразка про присудження ступеня вищої освіти бакалавр / магістр / доктор філософії із присвоєнням кваліфікації (зазначити, якої саме)</i>

Зразок оформлення Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	...	ОК n
ЗК 1	●				●		●	
ЗК 2	●			●				
ЗК 3			●			●		●
...		●				●		
ФК 1	●		●	●	●		●	
ФК 2		●			●		●	●
ФК 3		●		●	●			

Навпроти відповідної компетентності (загальної, фахової) та компонента ставиться знак відповідності «●».

Зразок оформлення Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) (ПР) відповідними компонентами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	...	ОК n
ПРН 1	●	●				●		
ПРН 2			●	●			●	●
...	●			●			●	
ПРН k		●	●		●	●		●

Навпроти відповідного програмного результату навчання та компонента ставиться знак відповідності «●».

Зразок оформлення

Узагальнення пропозицій та зауважень стейкхолдерів Полтавського державного аграрного університету
Назва ОП, ступінь вищої освіти,
освітня програма знаходилася на громадському обговоренні у період з ____ по ____
активне посилання на проєкт ОП

Категорія стейкхолдерів	Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ	Місце роботи (навчання)	Зміст пропозиції та її обґрунтування	Примітка про врахування / неврахування пропозиції